

1 november 2018

Pilgrims höstmöte 19-39

”När träden avlövas” och vintern står för dörren har vi ännu en gång fått erfara hur viktigt Pilgrims höstmöte blivit. Från fredag kväll till söndagens ”Eftervärme” med biskop Martin Lönnebo fylls slottet till brädden av unga vuxna med olika bakgrunder från olika delar av nordens. Som vanligt när Pilgrim står som arrangör är den kyrkliga bredden stor. Det gäller såväl bland deltagare som medverkande. I det här månadsbrevet får ni alla, kära läsare av Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säbys månadsbrev, möjlighet att blicka in i vad det är vi är med om i höstmötet. Först en hälsning från Joel Halldorf som sedan många år leder arbetet med höstmötet tillsammans med en planeringsgrupp.

***

Historien om hur det började har berättats på lite olika sätt, men jag minns det så här: tidskriften Pilgrims vintermöte hade just avslutats, och jag och pappa (Peter Halldorf) satt och samlade våra intryck. Jag hade hand om anmälningarna, och därmed också det trista jobbet att säga nej till många yngre deltagare som hörde av sig först efter att mötet var fullbokat.

Ungdomarna som saknade ”kyrktanernas” framförhållning, och därför inte fick chansen att lyssna till Martin Lönnebo, Ylva Eggehorn, Wilfrid Stinissen och de andra. Detta var, konstaterade vi, förargligt. Ingen tjugoåring borde nekas möjligheten att höra Stinissen!

Så föddes idén till ett särskilt Pilgrims-möte för unga vuxna. Åldersspannet sattes till 19–39, och vi valde en helg på hösten. Således: Pilgrims höstmöte för unga vuxna.

Det första mötet ägde rum 2005, men från 2010 började vi inbjuda årligen. Vi i planeringsgruppen experimenterade med upplägget de första åren, men hittade snart en form vi tyckte fungerade: en blandning av föredrag, bibelstudier, kulturrum och gudstjänster. Efter några år började vi också emellanåt att bjuda in

internationella gäster i form av amerikanska och brittiska teologer. Vi har genom åren gästats av William T Cavanaugh, Norman Wirzba, Sarah Coakley, Sam Wells och i år John Swinton. Det är teologer av yppersta klass, och också mycket goda kommunikatörer. De har alla erbjudit en viktig fördjupning och väldigt goda bidrag.

Swinton var inget undantag: han är utbildad till både sjuksköterska och teolog och verksam som professor vid Aberdeen University. Han har arbetat mycket med människor med olika former av funktionsvariationer, bland annat i anslutning till kommuniteten L'Arche grundad av Jean Vanier. Swintons kombination av skarp teologi, pastoral erfarenhet och mycket värme gjorde honom till en uppskattad talare på årets höstmöte.

Den största skillnaden från Vintermötena och Präst- och pastorsmötena är att deltagarna inte väljer enskilda föredrag, utan spår. Vi har tre spår med vardera tre föredrag, och ett avslutande – och uppsamlande – samtal. Tanken är att de tre föredragen ska ha följande uppdelning: ett bibelstudium, en samtidsanalys och ett föredrag där praktiskt tillämpning och konsekvenser för det kristna livet står i fokus.

I år hade de tre spåren inriktningar mot konflikt och försoning, sociala medier och hälsa. Vi hade talare från Norge (Ellen Merete Finnseth), Finland (Patrik Hagman & Emma Audas), Skottland (John Swinton) och Sverige (Andreas Nordlander, Åsa Molin, Liselotte J Andersson, Niclas Öjebrandt, Thomas Idegard SJ). Det var också fantastiska musik och kulturrum, inklusive det som blivit ett återkommande inslag på höstmötet: en filmvisning i kryptan (The Stationagent). Mötet var fullbelagt sedan slutet av september, med 200 anmälda deltagare.

Åren har gått sedan starten. Några av oss som är med och planerar gör vårt tionde Höstmöte. Vi har också förändrats från unga till äldre vuxna. Det ger oss tillfälle till att reflektera över vad som händer med ett projekt som drivits under så många år: det är klart – den där särskilda energi som fanns när projektet var nytt är inte lika påtaglig längre.

Enligt somliga är det ett tecken på att det är dags att packa ihop och lägga ner. Man ska gå på entusiasm, drivas av hänförelsen – och akta sig för att bli en institution.

Men är det inte tvärtom? I början var vi entusiastiska, men också inkompetenta. Att det var spännande berodde delvis på att saker och ting kunde haverera rejält.

Jag tror att vi ofta är för snabba med att lägga ner saker. Energin har gått förlorad, suckar vi, och ser inte vad som tillkommit istället. För varje år som går växer en institution i kompetens, kunskap och kontaktnät.

Visst händer det att saker förlorar sin relevans eller kommer ur kurs – men lägg om kursen då, lägg inte ner. En etablerad institution rymmer årtionden av erfarenhet: kunskap som inte kan köpas, men som kan förskingras på en dag.

Festivalen Frizon, Förlaget Filadelfia, tidskrifterna Vår Lösen och Trots Allt/Nytt Liv – där är exempel på några institutioner som inte borde ha lagts ner, utan förnyats.

Att saker går på rutin beskrivs ofta som något negativt, men en av fördelarna med att bli en institution är just att det skapas rutiner. Höstmötet är numera en väloljad maskin, där alla inblandade vet vad de ska göra: Johanna administrerar, Niklas möblerar och leder tideböner, Wilhelm ordnar ljud, samtalsteamet från Pingstkyrkan möter själar som söker vägledning, köket serverar mat, Jakob ser till att bokrummet är fullt med böcker och Jonas fördelar uppgifterna i liturgin.

Själv ringer jag Martin Lönnebo och ser till att han kommer. Han har medverkat alla år sedan starten: En institution i institutionen!

Så grämer du dig över att du inte kan vara med? Oroa dig inte – vi lägger inte ner: Om Gud vill är vi tillbaka nästa år igen.

Joel Halldorf

***

Det hör till vanan i höstmötet att Kommunitetens preses predikar i söndagens mässa. Texten och temat för tjugioandra söndagen efter trefaldighet ledde mig som predikant till att bjuda in höstmötesdeltagarna i den liturgiska vision som präglar Kommunitetens gudstjänstfirande. Med utgångspunkt i bibelutläggningen och i Alexander Schmemanns teologi så som Peter Halldorf presenterar den i *Heligt år* (Artos) samt David Fagerbergs bidrag vid Alexander Schmemannsymposiet i början av året, *Den liturgiska människan* (Marcus förlag) blev predikan ett försök att sätta in söndagens liturgi i ett större perspektiv. Det hade ett särskilt syfte vid det här tillfället då många av deltagarna är ovana vid gudstjänsten som firas söndag efter söndag i Slottskapellet. Men av reaktionerna att döma efteråt förstod jag att det var en god påminnelse även för den mer vane gudstjänstfiraren i Kommuniteten. Därför fortsätter vi inblicken i Pilgrims höstmöte i det här brevet med att skicka med söndagens predikan i dess helhet.

***

Predikan vid Höstmötet 2018
22 söndagen efter trefaldighet
– Frälsningen

Matteusevangeliet 23:37-24:2

Jesu klagan över Jerusalem

Jerusalem, Jerusalem, du som dödar profeterna och stenar dem som blir sända till dig. Hur ofta har jag inte velat samla dina barn så som hönan samlar sina kycklingar under vingarna, men ni ville inte. Nu får ni själva ta hand om ert övergivna hus. Ty jag säger er: ni ser mig inte mera förrän den dag då ni säger: *Välsignad är han som kommer i Herrens namn.*”

Templets förestående fall

När Jesus lämnade templet och var på väg därifrån kom hans lärjungar fram till honom och pekade på tempelbyggnaderna. Då sade han till dem: ”Se på allt detta – sannerligen, här kommer inte att lämnas sten på sten, allt skall brytas ner.”

I måndags gick Eugene Peterson ur tiden. Mest känd för sin bibelöversättning *The Message* men också kallad en ”pastor för pastorer.” När Eugene i podden *On being with Krista Tippett*, som blev en av de sista intervjuer han gav, blir han ombedd att beskriva sin uppväxt pingstmiljö i Montana och sina föräldrar. Han gör det med värme i rösten. Det var alltid ett äventyr att gå på gudstjänsterna. Samtidigt tillägger han: ”De var mer intresserade av himlen än av jorden.”

I den enkla beskrivningen fångar han in ett förhållningssätt som nog är ett gemensamt drag i hela väckelsetraditionen.

Det finns väldigt mycket gott att lära när det gäller att leva med det himmelska hoppet för ögonen och ivern att föra människor till tro, samtidigt finns det en risk att världen reduceras till att vara ett slags skal som rymmer förlorade själar som skall bärgas till evigheten. Frälsningens mål blir lätt något som framförallt har med tillvaron på andra sidan att göra. Bortom. Någon annanstans.

All teologi som för oss bort från det kroppsliga och det skapade bör man nog vara en smula observant på. Om Gud har skapat den här världen och blivit människa i den kan den inte vara helt oviktig.

Frälsningen är dagens tema. Begreppet har med befrielse och räddning att göra. Just det svenska ordet har sin rot i att "frihalsa". Det syftar till den järnring som fångar förr hade runt sin hals och som de befriades från efter avtjänat straff, om de överlevde. Vi skulle egentligen kunna ägna resten av predikan i tystnad där vi var och en kan be den helige Ande att uppenbara för oss:

Vad är det som binder mig? Vad behöver jag befrias ifrån, eller befrias till? Det Jesus t ex såg i den rike unge mannen som trodde att han ägde sina saker. I själva verket var det hans tillgångar och begär som ägde honom.

"Ett fattas dig. Gå och sälj allt du har och ge åt de fattiga; då får du en skatt i himlen. Kom sedan och följ mig."

..Jag har dock inte nått den mognaden som predikant ännu så jag fortsätter att predika en stund till.

Dagens text tar oss med till templet i Jerusalem. Herodes tempel, som är det Jesus och lärjungarna befinner sig i har man vid det laget byggt på i 46 års tid. Kom ihåg att lärjungarna kommer från små fiskebyar på landsbygden i en avkrok av landet. Nu ser de storögda på makten och prakten i templet i den stora staden. Stenblock på flera ton som forslats långa vägar och staplats på varandra.

Templet är för dem platsen för Guds närvaro.

Genom offerkulden i templet kunde prästen träda innanför skiljemuren mellan människan och Gud. Förlåten i templet var ett enormt stort och tjocka tygstycke. Det krävdes 300 präster för att ta ned det. 82 kvinnor vävde två stycken om året. Översteprästen var den som fick träda innanför förhänget, in i det allra heligaste. När han gör det företräder han hela folket inför Gud. Det finns en tydlig åtskillnad mellan vad som är heligt och vad som inte är det.

Låt oss påminna oss om vad som händer när Jesus ger upp andan på korset och nedstiger till dödsriket för världens liv och frälsning. Förhänget i templet rämnar mitt i tu. Genom Jesus upphör all separation mellan människan och Gud. Nu har alla tillgång till det heliga.

Jesus har egentligen föregripit det här skeendet redan i mötet med den samariska kvinnan. Hon frågar:

Johannesevangeliet 4:21-23

"Herre, jag ser att du är en profet. Våra fäder har tillbett Gud på det här berget, men ni säger att platsen där man skall tillbe honom finns i Jerusalem." (Alltså templet) Jesus svarade: "Tro mig, kvinna, den tid kommer då det varken är på det här berget eller i Jerusalem som ni skall tillbe Fadern. Ni tillber det som ni inte känner till. Vi tillber det vi känner

till, eftersom frälsningen kommer från judarna. Men den tid kommer, ja, den är redan här, då alla sanna gudstillbedjare skall tillbe Fadern i ande och sanning.

Jesus tycks ha en ambivalent hållning till templet och hela det religiösa etablissemanget. Han befinner sig ofta i templet i Jerusalem. Redan som 8 dagar gammal bärs han fram av sina föräldrar i templet och Symeon och Hanna "skådar frälsningen." Som 12-åring finner de honom där efter tre dagars letande. Då ser Jesus det som den mest självklara platsen i världen att befinna sig på. "Varför skulle ni leta efter mig? Visste ni inte att jag måste vara hos min fader?" Tillsammans med lärjungarna befinner sig Jesus som vuxen ofta på tempelområdet. Men han genomskådar också de korrumpierande och förtryckande strukturer som uppstått runt templet. Människors gåvor, som skulle komma de mest utsatta till del, hamnar hos en liten klick som lever extremt gott på de fattigas bekostnad. Prästerna som skall vara till stöd och hjälp lastar på människorna bördor men lyfter själva inte ett finger för att hjälpa dem. Samtidigt är ju Jesus själv både jude och rabbin och högst troligt också farisé. Han talar därmed ur ett inifrånperspektiv när han klagar över Jerusalem. Runt köksbordet i en familj eller med nära vänner kan tonerna gå ganska höga emellanåt. Man bör vara försiktigare med sina anklagelser om de kommer utifrån eller ovanifrån.

Jesus låter sig inte korrumpieras av makten och prakten. Ägd av ingen annan än Gud själv, som har sänt honom är han fri att tala sanning till makten...till makterna.

Vilket är då Jesu alternativ till den institutionaliserade religion som templet här står för?

Guds rike!

Det finns inget som Jesus talar så mycket om i evangelierna som Guds rike. Ju mer han talar desto klarare blir det att det för honom inte är fråga om något som skall gestaltas och ta form i en annan tid, någon annanstans. Guds rike har i högsta grad med livet här och nu att göra. Den här världen. Den tid kommer, ja den är redan här...som han säger till den samariska kvinnan.

Han lär sina lärjungar att bedja. "Låt ditt rike komma, låt din vilja ske på jorden såsom i himlen..."

Ingen har påverkat Ekumeniska kommunitetens förhållningssätt till liturgin och gudstjänsten så mycket som Alexander Schmemmann. Ortodox teolog framförallt verksam i New York. På sin dödsbädd 1983 gav han sina närmaste sitt andliga testamente sammanfattat i två nej och ett ja. Nej till sekularism. Nej till religion

och Ja till Guds rike. Han påtalade gång på gång, att om vi mister visionen om Guds rike reduceras kristendomen till religion. Så här kan han uttrycka sig:

”Syndafallet var inte att människan satte världen före Gud utan att hon gjorde världen materiell när hon i stället skulle ha förvandlat den till liv i Gud, fylld av Ande och mening.” (För världens liv).

Centralt i Schmemmanns teologi är att, enkelt uttryckt, hålla flera tankar i huvudet samtidigt.

Krångligt uttryckt använder han sig av ett filosofiskt begrepp som beskriver detta. Ordet är *antinomi*.

En antinomi är två påståenden, som var för sig är sanna, men som verkar omöjliga att förena. Den kristna tron är full av antinomier eller som man kan säga med ett kristet språkbruk. *Mysterier*.

Gud är en – Ja.

Gud är tre - Ja

Vi tar emot den heliga Ande fullt ut i dopet - Ja.

Vi kan få erfara ett dop i den helige Ande - Ja.

Kristus har stigit upp till himmelen och sitter på Faderns högra sida. Ja.

Kristus är mitt ibland oss. Ja.

Vi tar emot Kristus i eukaristin Ja.

Allt vi smakar och ser ser är bröd och vin. Ja.

Och så till dagens tema: frälsningen.

Vi blir frälsta när vi inser att vår gräns är nådd och vi tar emot Guds nåd, i tro.

Ja.

Vi blir frälsta genom dopet, då vi dör och uppstår med Kristus till en ny skapelse.

Ja.

Vi skall bli frälsta när hela skapelsen räddas och blir återlöst.

Ja.

Vi skall, med orden i Filipperbrevet, arbeta med fruktan och bävan på vår frälsning.

Ja.

Om vi lyckas hålla fast vid ett Ja på till synes motstridiga utsagor kan världen till Guds rike öppna sig för oss.

I den tidiga kyrkan sa man vare sig att man firade gudstjänst eller gick på möte på söndagarna. Man sa att man firade mysterierna.

Mysteriet är till skillnad från ett mysterium inte ett problem som skall lösas eller förklaras, utan istället något som förklarar oss. Gör oss delaktiga av verkligheten, delaktiga av ett folk, ja till och med; delaktiga av Gudomlig natur som 2 Petrusbrevet uttrycker det.

Att fira mysterierna i gudstjänsten, så som vi gör idag, för oss också in i ett förhållande till tiden som utmanar våra tankebanor.

Genom den eukaristiska bönen som vi snart skall bedja vandrar vi genom hela frälsningshistorien. Från skapelsens morgon till Abraham till Kristus.

Vad är det vi kommer ifrån? Vad är vi en del av. Vilket är vårt kollektiva minne? Vart är vi på väg?

Men eukaristin präglas också av ett nu. Idag är frälsningens dag. Här och nu sker något i vår mitt, men vi stannar enligt Schmemmann inte där. I liturgin kommer Guds rike oss till mötes från framtiden.

Just innan måltiden säger vi ”Saliga de som är kallade till Lammets bröllopsmåltid och får stiga in i den smyckade brudkammaren.”

Är då inte också denna gudstjänst bara ett uttryck för en kult separerad från världen? Upplevs det så har vi misslyckats. Vår förståelse av en rik gudstjänst är att den uppenbarar världen för oss och hjälper oss att igenkänna Guds närvaro överallt. Den låter oss smaka något och sänder oss ut med ett uppdrag i den här världen.

När vi smakar det helgade brödet och frälsningens kalk gör det något med vår blick så att vi förstår att varje bröd vi äter egentligen är en källa till tacksamhet över Gud. När vi önskar varandra Herrens frid i liturgin är det för att öva oss och påminna oss att möta hela världen med Guds frid. Guds Shalom.

Utifrån dagens evangelium kan vi säga att Gud i varje gudstjänst samlar sina barn som hönan samlar sina kycklingar. Hon vill mata oss med den himmelska födan redan nu för att vi skall smaka vad vi en gång skall bli. Frälsta och befriade genom Guds nåd. Det som är en gåva som bara kan tas emot men som samtidigt har med allt i våra liv att göra.

Vi låter orden i Efesierbrevet 2:8-10 sammanfatta predikan om frälsningen också i fråga om förhållandet mellan nåd och gärningar.

MÅNADSBREV TILL EKUMENISKA KOMMUNITETEN I BJÄRKA-SÄBY

”Ty av nåd är ni frälsta genom tron, inte av er själva, Guds gåva är det. Det beror inte på gärningar, ingen skall kunna berömma sig.”

(Gud har gjort allt. Det är fullbordat. Vi får öppna oss och ta emot.)

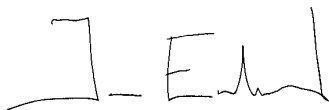
”Vi är hans verk, skapade genom Kristus Jesus.”

(Kan man tänka sig en högre identitet? Vi är Guds verk.
Och vad skall vi då göra med vår identitet och gåvan vi fått?)

”Till att göra de goda gärningar som Gud från början har bestämt oss till.”

O Gud,
låt snart den dag komma då du blir allt i alla. Låt din vilja ske. På jorden så som i
himlen.

Guds frid

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'J' followed by 'EW' and a flourish.